

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. IV. Quid Correptio Fraternalis, An, Quos & circa Quod Objectum
Obliget?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

QUESTIO V.

Quid Correptio Fraternalis, An, Quos & Circa Quod Obiectum Obliget?

63. Correptio fraternalis cur sapè correptio vocetur.

CORREPTIO fraternalis, inter eleemolynas spirituales famosior, à Scholasticis sæpe vocatur Correptio, ratione scilicet finis seu effectus Correptionis, qui est emendatio proximi, quam intendit, & quæ tum in se est, facit is, qui corripit. Debemus namque amando corrigere, non nocendi aviditate, sed studio corrigendi, ut rectè dixit Augustinus serm. 16. de Verbis Domini. Itaque fraternalis correptio est admonitio (perinde, an verbo, scripto, aut aliis signis fiat) proximi ordinata ad ejusdem emendationem & salutem. Distinguitur à juridica, quæ spectat justitiam vindicativam, & convenit habentibus jurisdictionem, cum fraternalis respiciat bonum & salutem ipsius proximi, competatque etiam privatis, tum in pares, tum in minores, tum in superiores.

Quid ipsa sit.

Quid distinguitur à juridicali.

64. Cedit sub præceptum.

Probatur auctoritatibus.

Correptionem fraternalis cadere sub præceptum affirmativum, certum est apud omnes. Et colligitur ex Math. 18. Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripere eum. Idem repetitur Luca 17. Et Levitici 19. dicitur: Non oderis fratrem tuum in corde tuo, dissimulando exterius offensam & interitum, rancorem, sed publice seu aperte argue eum, perducendo ita illum ad delicti notitiam & emendam, ne habeas super illo peccatum, negligendo scilicet ejus peccatum, & non corripiendo. Similiter Eccli. 19. sæpe ingeminatur: Corripe amicum, Corripe proximum. Et c. Tam sacerdotes 24. q. 3. ex Anacleto Papa Epist. 3. refertur: Tam sacerdotes, quam reliqui fideles omnes suam curam habere debent de his, qui peccant, quatenus eorum redargutione aut corrigantur à peccatis, aut si incorrigibiles apparuerint, ab Ecclesia separentur. Consonant quoque Patres. Sufficiat nobis illud Augustini serm. 16. de Verbis Domini c. 4. Tu vulnus fratris tui conseruisti? Tu eum vides perire, vel perisse, & negligis? Pejor es tacendo, quam ille convitiando.

65. Et ratione.

Fundatur hoc præceptum in illo charitatis: Diliges proximum tuum, sicut te ipsum. Te ipsum autem amare debes, procurando, ne animam perdas peccato. Similiter si vi præcepti charitatis seu misericordie tenemur, quantum commodè possumus, sublevare miseriam corporalem proximi, quantum magis spiritualem, quæ est peccatum, quod correptione supponitur velut unico medio averendum. Denique ex charitate Dei debemus impedire & avertere offensam, & injurias alias, si commodè possumus.

Nec constat, quod peccatum sit miseria proximo voluntaria: nam ab hac ipsa voluntate debemus proximum, si commodè possumus, removere; præsertim cum pravæ cupiditatis compedibus anima adstricta non parvam patiatur difficultatem seu necessitatem, à qua desideramus absolvi, dum oramus: De necessitatibus meis erue me Domine. In necessitate corporali non tenemur succurrere de bonis nostris, si alter propriis non careat, cum tunc nostris non indigeat: at in necessitate spirituali proximus ut emendetur, indiget nostris monitis, quæ proinde adhibere tenemur; præsertim dum ex ignorantia aut passione proximus peccat. Accedit Charitas Dei, quæ urget, ut ejus honor conservando intendamus.

66. Occurritur obiecti.

Ex dictis satis patet actum correptionis fraternalis, veluti eleemolynam spiritualem, etsi possit imperari ex motivo diversarum virtutum, in quarum materia versatur peccatum corrigendum in proximo; proprie tamen & per se, ac velut ex natura sua esse actum virtutis charitatis seu misericordie, quæ inclinat ad sublevandam proximi miseriam.

67. Correptio est actus charitatis.

Patet etiam correptionem fraternalis obligare ex virtute charitatis: tum Dei, tum proximi, quæ urget, ut malum Dei & proximi impediamus & propulsemus, quantum commodè possumus. Estque communis Doctorum cum D. Thoma q. 33. art. 1. sententia: etsi pauci voluerint obligationem oriri ex virtute cui peccatum proximi advertatur, adeoque esse variam pro varietate peccatorum. Quod præterea refutatur: nam etsi virtus v.g. justitiæ me possit inclinare ad impediendum furtum proximi, virtus castitatis ad impediendam proximi fornicationem &c. non tamen ipsa me obligat, sed charitas. Ideoque communis iudicio non est injustus, aut incontinens, qui præ timore aut negligentia prædicta peccata in aliis impedire vel corrigere omittit, sed justus & castus manere potest. Nihilominus cum præceptum hoc sit de actu externo, constat per hunc obligationem satisfieri, etsi procedat ex alio motivo quam misericordie: sicut satisfit præcepto jejunii, ex quovis motivo quis jejundet. In superioribus autem ratione officii est specialis obligatio, quam alii ex justitia, alii ex fidelitate oriri volunt: debetque hæc circumstantia in confessione explicari. Quod etiam solet extendi ad parentes, maritum &c.

68. Et ex virtute charitatis obligat, sic ut enim deservit sit proprium peccatum tum charitatem.

Præceptum hoc obligat per se loquendo omnes ad corrigendum aptos, ex quorum scilicet correptione potest sperari emendatio proximi correptione indigentis: uti omnes concernit præceptum dilectionis Dei & proximi, atque aded averendi mala utriusque. Nec est ratio aliquem excipiendi. Quare nec peccatores sunt excludendi, etsi alioquin minus apti ad corrigendum, præsertim

69. Quis debet corrigere peccatum correptionis.

Qu. V. Quid Corrupt. Frat. Quos & circa quod Object. obliget. 233

An etiam peccatores.

ferunt si ipsi iisdem vel majoribus delictis sint obnoxii. Quod tamen non currit in peccatoribus occultis, aut non notis ipsi corripiendo, quorum peccata proinde non possunt corripendum retrahere ab emendatione. Peccatores quoque publici utiliter corripere possunt, si humiliter agnoscetes ac ostendentes suam indignitatem, moneant alios peccantes (qui sibi impudent, si se non emendent) frequens enim est, ut ex infirmitate peccent, qui ex misericordia cupiunt alios in similia aut dissimilia peccata non incidere. Quare non tenentur ordinariè saltem, speciali titulo, præcepti scilicet correctionis, desistere à peccatis, sed pœnitere, ad hoc, ut sint idonei alios corripere (etsi teneri possint titulo scandali) accedente eo, quod nullus teneatur divitias comparare, etsi antea prodigè consumptas, ad hoc ut eleemosynam indigentibus tribuere possit. Prælati tamen, quibus ex officio incumbit salutis subditorum invigilare, ac tunc tenentur vi officii comparare scientiam, ac bonitatem requisitam ad fructuosam sibi commissorum correctionem, ad quam vi muneris sui obligantur; aut certe officium deserere.

An hi idcirco specialiter obligentur à peccatis desistere.

saltem si sint Prælati.

70. Corripienti, quoque corripitione indigent, etiam Superiores à subditis.

71. Quæ cautela ab inferioribus observanda.

In numero autem corripendorum computandi sunt quotquot corripitione indigent, etiam superiores, qui consequenter opportune & prudenter corripendi sunt, etiam ab inferioribus, exemplo Pauli reprehendentis Petrum ad Gal. 2. cum invicem fratres sint naturâ & religione, seu fidei professione, adeoque fundamentum obligationis commune etiam hic urgeat æqualiter, immo magis, quatenus Superiori tamquam patri spirituali debetur major dilectio, & quatenus ejus peccatum magis est nocivum communitati, quatenus denique is magis versatur in periculo, dum sapius caret sincero correptore, non carens è contrâ assentatoribus. Unde zelo Dei & boni animarum ac publici postponi debet timor potestatis Prælatorum deinceps.

Summa nihilominus cautela hic necessaria, ut nempe cum modestia & reverentia Superior monatur, juxta illud Apostoli ad Timoth. 5. Seniores ne increpaveris, sed obsecra ut patrem. Item ut corripiens sit spectatæ virtutis ac prudentiæ; aliàs adhibeat tertiam personam, quæ creditur profectum factura: ut expectetur tempus opportunum: ut denique monitio fiat privatim, non publicè, nisi in casu hæresis, vel publici scandali. Unde Prælati non sunt in publicis concionibus taxandi coram plebecula: ex hoc enim nullus fructus sperari potest (qui ex cordata & charitativa monitione leceret faciendâ potest expectari) absentibus iis contra quos est sermo; sed magis timenda mentis amaritudo, plebis offensio, superiorum vilipenditio.

Hiericx Sum. Theol. Pars III.

fio. Propterea Clem. Religiosi, de Privilegiis inhibetur Religiosis, ne in suis concionibus detrahant Prælati Ecclesiarum. Et quidem frequens est, ut qui coram aliis in absentia maxime clamant, adulentur præsentibus, ut notat Wiggers quæst. 33. art. 4.

Dubitari autem posset, an quilibet proximus, etiam infidelis, sit corripendus; eod quod Christus Matth. 18. solius fratris, quem contra Ethnicum & Publicanum distinguit, mentionem faciat? Resp. indubitanter tenendum, quod sic: fundamentum enim obligationis est charitas, se consequenter extendens ad omnes homines peccantes & correctione indigentes; etsi in infidelibus sit rarior obligatio, uti rarior spes emendationis, neque ordinaria cum ipsis communicatio. Christus itaque non fert novum præceptum positivum, sed in speciali circa fratres seu fideles jus naturæ, quo ordine sit servandum, declarat.

Materia præcepti Correctionis fratrum quatenus graviter obligantis sunt peccata mortalia. Quæ nimirum sunt grave damnum spirituale, & miseria seu necessitas gravis proximi. Id ipsum colligitur ex Matth. 18. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum, utique aliàs pereuntem, peccato scilicet mortali. Hinc observavit Augustinus Serm. 16. de verbis Domini. Peccatum ob quod frater corripendus est, esse tale, ut periturus sit, si istud non relinquat. Quare communi omnium conscientia correptio de peccato veniali non graviter obligat, cum peccatum veniale in suo ordine censetur leve malum, ac levem adferre necessitatem.

Immo recepta satis Doctorum opinio (pro qua referuntur Alesis, Paladanus, Bonacina, Saa, Azorius, Bannez, & plerumque alii) simpliciter asserit, non cadere correctionem de venialibus sub præceptum, eod quod per illa non perdatur homo, facileque tollatur, & prædicta obligatio sit nimium gravis. Et quod ordinariè loquendo eleemosyna hæc, satis odiosa, non obligat in hac materia, ob defectum fructus, aut difficultatem ple-rumque annexam, quæ non prævaleat spei fructus: per se tamen loquendo videtur esse obligatio venialis id agendi: v. g. dum proximus, præsertim familiaris, assuevit juramenti vanis, mendaciis, & similibus malis moribus, præsertim iis, qui nisi corrigantur jugiter in deterius vergunt. Quod facilius ulavenit inter personas Religiosas seu perfectioni vitæ studentes, in quibus raro, nisi in hujusmodi, offert se occasio invicem charitativè monendi. Et quidem (ut varii Doctores notarunt) ipsi Prælati possunt graviter esse obligati ad defectus veniales subditorum (quos ad perfectionem promovere debent

72. Etiam infideles sunt per se loquendo corripendi vi præcepti.

73. Materia præcepti correctionis quæ graviter obligantis, sunt peccata mortalia.

Venialium correptio non graviter obligat.

74. Immo juxta plurimos simpliciter non obligat.

Invenitur Auzoris.

debet) tollendos, quando & nimia eorumdem tolerantia graviter labefactaretur bonum commune disciplinæ religiosæ; inde enim grave damnum ipsi communitati obveniret. Quæ tamen gravitas obligationis, non tam ex præcepto correptionis, quæ bonum spirituale proximi attendit, quam ex obligatione officii superioris nascitur, vi cuius tenetur religiosam disciplinam conservare. Qui denique censent correptionem venialium non cadere sub præceptum, loquuntur de illis, ex quibus non timetur lapsus in mortale: aliàs enim posset esse obligatio gravis pro gravitate pecculi.

75.
Cur Christus solum meminisset peccati à fratre commissi contra ipsum corripientem.

Sed difficultas moveri potest ex verbis Christi *Matth. 18.* mentionem facientis solum peccati, quod frater in te commiserit, quia nimirum te aliquà injurià, sive ex errore, sive ex fragilitate, sive ex alicuius affectu fecerit. Respondetur tamen hoc à paritate rationis ad quodlibet peccatum etiam commissum in alios, ipsumque Deum esse extendendum. Christus enim illic maxime frænum injicere voluit, ubi major vindictæ acerbitas & animi præcipitatio esse solet, & certior peccati notitia, ac efficacior charitas, læsi videlicet ad eum qui læsit. Quare dum remotiora Christus præcipit, censetur etiam viciniora voluisse includere. Deinde dum nobis videtur Deus offenditur, etiam suo modo contra nos, qui filii Dei sumus, peccatum committitur. Unde *Augustinus supra* censet peccari in te, quando te conscio & teste peccatur, & *simul* (inquit) *audientibus tibi fecit injuriam, & in illos peccavit, quos testes sua iniquitatis effecit.*

76.
An correctio respiciat peccata præterita, an etiam futura.

Petes I. An correctio respiciat propriè peccata præterita, an verò futura? Resp. Si vim vocis & phrasim Scripturæ spectemus, respicit propriè peccata præterita, in quibus proximus nostrâ correptione corrigendus seu emendandus est: correctio enim seu emendatio præsupponit culpam. Unde *Matth. 18.* Christus dixit: *Si peccaverit &c. corripe.* Manet nihilominus obligatio ejusdem rationis impediendi peccatum proximi imminens per monitionem (quam appellare si velis correptionem, per me licet) aut simile medium. Potestque in correptione propriè dicta considerari concurrere non solum peccatum præteritum emendandum, sed etiam futurum cavendum. Immo potissima obligatio, in correptione consideranda, est de procuranda proximi emendatione, ob periculum recidivi, aut perseverantiæ in malo statu usque ad mortem, vel ultra tempus, ante quod currit obligatio poenitentiam non differendi; quæ proinde obligatio non impleta causaret novum peccatum.

77.

Petes II. An sit obligatio corripienti

peccantes ex ignorantia? Supple invincibili: si enim vincibilis semper graviter culpabilis sit, non est ratio dubitandi, quin sit obligatio. Resp. Aff. quando speratur fructus, nec timeatur majus incommodum, præsertim in materia juris divini & naturalis. Ratio est: quia id videtur exigere reverentia legis: & quia ignorantia, juris præsertim divini & naturalis, est grave malum, quod quisque prudens merito vellet à se averti: ipsaque peccata materialia sunt objectivè mala, & si sint præsertim contra legem naturæ, multum inhonestant naturam rationalem: quæ insuper possent sæpè scandalum aliis generare, & postquam inolevit prava consuetudo, difficilius, accedente dein malitiæ notitiâ, omitti. Quando nihilominus prudenter timetur grave incommodum, possunt facilis, & sæpè debent hujusmodi in ignorantia relinqui, v. g. in bona fide valoris matrimonii à parte rei invalidi: cum equidem revera supponantur actus à culpa excusati coram Deo. Unde etiam facilius excusatur quis ob aliquam causam se tenentem ex parte corripientis. Maximè autem in materia juris humani, veluti non cum tanto rigore etiam alios indirectè obligantis. Propter quod multi Doctores gravissimi, censent non esse ex obligatione corripientium, qui ex oblivione aut ignorantia comedit citra scandalum periculum carnes in die veneris, vel omittit sacrum die festo, & *Coninck d. 28. dub. 4. num. 44.* censet parum aut vix me obligari tunc ad corripendum, eò quod comestio ista per se non dedecet naturam humanam, & materialis ista violatio juris humani, & de tur parvi momenti; præsertim si vel levis adsit ratio, cur non corripiam. Immo Nonnulli generalius loquuntur de omni jure positivo. *Bonacina denique d. 3. de Charit. quest. 4. p. 7. num. 10.* id affirmat de qualibet invincibili ignorantia, modò non vergat in grave detrimentum ipsius delinquentis, vel tertii, nec adsit obligatio ex officio. Si enim quis ex officio obligetur, v. g. Episcopus, Parochus &c. Doctores satis consentiunt, adesse quoque obligationem instruendi ignorantes in observantia præceptorum.

Peccantes ex ignorantia, an vel qui corripendi.

QUESTIO VI.

Quæ sunt Conditiones, & quis Ordo Obligatoria Correctionis?

INTER conditiones in Correctione fraterna, ad quam obligamur, servandas, Prima est, ut moraliter certò constet de delicto proximi. Ulterior enim obligatio foret nimium onerosa, odiola, & plurimum

88.
Prima conditio requiritur: scilicet certò constet de delicto proximi. Et si constet, sufficit delictum.